

SUUDİ ARABİSTAN ÇİMENTO SEKTÖRÜ¹

Yönetici Özeti

- *S.Arabistan'ın sürekli büyüme yönündeki ekonomik politikaları, sosyal ve fiziki alt yapıya yapılan büyük yatırımlar, sübvansiyeye edilen enerji ve hammadde, çimento sektörünün ana unsurlarıdır.*
- *Halen, S.Arabistan'da 14 yerli çimento fabrikası bulunmaktadır. Bunlardan 11'nin hisseleri S.Arabistan Borsası'nda işlem görmektedir. 2011 yılının sonunda bu fabrikaların toplam ciroları 1,12 milyar dolara ulaşmıştır.*
- *S.Arabistan piyasasında çimento fiyatları 50 Kg'lık torba fiyatları ile belirlenir. 2011 yılında 50 Kg'lık torba çimento fiyatı ortalama 3,72 ABD \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam 74,4 \$/Ton'a tekabül etmektedir.*
- *S.Arabistan çimento sektörü büyüklüğü 2011 yılında 3,46 milyar dolara ulaşmıştır.*
- *2011 yılı sonunda çimento stokları ülke toplam talebinin % 17'si tutarında toplam 8,2 milyon tona ulaşmıştır. Bu stoklar ikinci bir piyasa oluşturmuştur.*
- *S.Arabistan Sanayi Geliştirme Fonu (SIDE) çimento sektörünün ana finansman kaynağı olup, kuruluşundan bu yana çimento sektörüne 2,6 milyar dolar kaynak aktarmıştır.*

¹ Suudi Arabistan'da faaliyet gösteren National Commercial Bank'ın raporundan derlenmiştir.

- *Yapılan tahminlere göre proje ihalelerinin çimento maliyetinin % 3-7 arasında olduğu belirlenmiştir.*
- *Suudi Arabistan piyasasında önümüzdeki iki yıl içerisinde de çimento fiyatlarının yüksek seyredeceği, 2012 yılı için ortalama 68,8 - 75,7 \$/Ton, 2013 yılı için ise ortalama 71,5 - 77,3 \$/Ton civarında seyredeceği öngörülmektedir.*
- *S.Arabistan çimento talebinin ise 2012 yılında 49 milyon tona, 2013 yılında ise 52 milyon tona yükselmesi beklenmektedir.*

Giriş

Suudi Arabistan, ekonominin petrol sektörüne olan bağımlılığını azaltmak amacıyla çalışmalarını hızlandırmıştır. Bu amaçla, çeşitli altyapı projeleri hayata geçirilmiş ve özellikle doğrudan yabancı yatırımları teşvik etmek amacıyla çeşitli mekanizmaları devreye sokmuştur. Bu gelişmeler yatırımcıların S.Arabistan'a olan güvenlerini arttırmıştır. Bu kapsamda, S.Arabistan inşaat sektörünün gelişiminde konut, sanayi tesisleri ve ulaştırma projeleri önemli rol oynamakta ve S.Arabistan'ın oligopolistik yapıdaki çimento sektörünün önümüzdeki iki yıl boyunca da büyümeye devam edeceği tahmin edilmektedir.

Çimento sektöründe yeni üretim hatlarının devreye alınmasına rağmen çimento fiyatlarının yüksekliği korunması beklenmektedir. Bu yüksekliğin iki ana nedeni ise, Suudi Arabistan petrol şirketi ARAMCO'nun bu firmalara verdiği petrolde kısıntıya gitmesi ve klinker stoklarının azalmasıdır. Ancak, S.Arabistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı çimento fiyatları üzerindeki kontrol baskısını sürdürmektedir.

Sektörün Belirleyicileri

S.Arabistan çimento sektörün gücünü belirleyen üç ana faktör bulunmaktadır.

1. Hükümetin sosyal ve fiziki altyapı için yapmış olduğu çok yüksek harcamalar,
2. Sübvansiyonlu petrol ve doğal gaz fiyatları ile minimum maden arama izin bedelleri sonucunda daha düşük enerji ve ham madde fiyatları,
3. Coğrafi olarak talebin yüksek olduğu yerlere yapılan yeni çimento yatırımları.

Ekonomik Büyüme

Son on yıl boyunca S.Arabistan ekonomisi yaklaşık üç kat büyümüştür. 2000 yılında 188,5 milyar dolar olan S.Arabistan GSMH'sı 2011 yılında 576,8 milyara yükselmiştir. İnşaat ve yapı malzemeleri de bu gelişmeye paralellik göstermiştir. Nitekim, 2011 yılında ortalama 107 \$/Varil olarak gerçekleşen petrol fiyatlarının ivmesiyle hükümet tarafından yürütülen mega projeler inşaat faaliyetlerini % 19,8 oranında arttırmış ve başta çimento olmak üzere her türlü inşaat malzemesine olan talep büyük ölçüde artmıştır.

S.Arabistan hükümeti tarafından 2012 yılında yatırımlar için ayrılmış bulunan 74,6 milyar doların % 40'ını teşkil eden yaklaşık 30 milyar dolarlık kısım altyapı yatırımlarına ayrılmıştır. Ayrıca, S.Arabistan Genel Yatırım Fonu (PIF), proje maliyetinin % 30-40'ının finanse edilmesi ve ödeme süresinin 15-20 yıla yayılması gibi ilave tedbirlerle sanayi prejelerinin finansmanını arttırmaya çalışmaktadır.

S.Arabistan genç nüfusa sahip olan bir ülkedir. Nitekim, 2010 yılında yapılan nüfus sayımına göre S.Arabistan nüfusu 27,1 milyon olup, 2004 yılı baz alındığında ortalama nüfus artış hızı % 3,15'dir. Toplam nüfusun % 57'si ise 30 yaşın altındadır. Bu genç nüfus evlilikler nedeniyle konuta olan talebi büyük ölçüde arttırmaktadır. Bütün bunlara ilaveten, 2010-2014 yıllarını kapsayan S.Arabistan 9. Beş Yıllık Plân'da, plân süresinde toplu konuta 26,6 milyar dolar, ulaşım ve iletişimin geliştirilmesine ise 29,6 milyar dolar tahsis edilmesi öngörülmüştür. Ayrıca, 2011 Mart ayında bir kararname ile 500 bin ev yapımı için 66,6 milyar dolar kaynak ayrılmıştır. Görüldüğü üzere, S.Arabistan'ın sosyal ve altyapı ihtiyaçları çimentoya olan talebi büyük ölçüde arttırmaktadır.

Girdi Maliyetleri

S.Arabistan'lı çimento üreticileri, kolay ulaşılabilen hammadeler ve özellikle hükümet tarafından belirlenen düşük enerji maliyetlerinin "keyfini" sürmektedirler. Çimento üretimi maliyetinin % 30-40'lık kısmını enerji oluşturmakta ve üretimde ikinci önemli unsuru oluşturmaktadır. Halen S.Arabistan'da ortalama doğal gaz fiyatı 0,75 \$/MMBtu'dur. Bu rakam diğer uluslararası piyasalarda ortalama 2,5,-5,50 \$/MMBtu'dur. Kalker (limestone) ise hükümet tarafından belirlenen sübvansiyonlu fiyat üzerinden temin edilmektedir.

Bu sübvansiyonlar sonucunda S.Arabistanlı yerli çimento üreticileri ithal çimentolara karşı son derece avantajlı konumdadırlar.

Yerli Üreticiler

2006 yılına kadar S.Arabistan'da toplam 8 çimento üreticisi bulunmaktaydı. Bu sektördeki yüksek kâr oranları sektör içindeki rekabeti arttırdı ve sonuç olarak bu firmalar pazar paylarını bu sektöre yeni giren firmalara kaptırdılar. 2010 yılı sonunda ise fabrika sayısı 14'e, günlük çimento üretimi 157 bin tona, toplam üretim kapasitesi ise yıllık 50,2 milyon tona yükselmiştir.

Bölgelere Göre Çimento Fabrikaları	
Batı	Arabian + Yanbu
Kuzey	Northern + Tabuk + Al Jouf + Hail
Doğu	Eastern + Saudi
Güney	Southern + Najran
Orta	Qassim + City + Riyadh + Yamama

Bu fabrikalardan bazıları ise kapasitelerini arttırmak amacıyla tevsi yatırımına başlamışlardır.

Fabrika	Üretim Artışı Ton/Gün	Yatırım Tutarı Milyon \$	Tamamlanma Tarihi
Tabuk Cement (Kapasite Arttırımı)	4.000	8	4 Q 2012
City Cement (Kapasite Arttırımı)	5.000	36	1 Q 2013
Hail Cement (Yeni Fabrika)	5.000	53,3	3 Q 2013

S.Arabistan'lı yerli üreticiler teşvikli ve subvansiyonlu çimento üretimi yaparken S.Arabistan hükümeti de yabancı üreticilerin dampingli çimento satışlarına karşı WTO kuralları çerçevesinde yüksek gümrük tarife uygulama hakkını saklı tutmaktadır.

S.Arabistan çimento sektörü S.Arabistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (MOCI) tarafından yönlendirilmekte ve fiyatlar bu bakanlık tarafından belirlenmektedir.

2008 başlarında Suudi çimento üreticileri yüksek kârlar nedeniyle yurt dışına büyük ölçüde çimento ihracatına başlamışlardır. Bunun üzerine MOCI, ülke çimento talebinin iç üretimle karşılanması amacıyla 2008 Haziran ayında yerli üreticilere Bahreyn'e yapılacak 25 bin tonluk ihracatın dışında tüm çimento ihracatına yasak getirmiştir. Bunun sonucunda içeride fiyatlar yükselmiştir.

2009 Mayıs ayında hükümet ihracat yasağında bir değişiklik yaparak ihracat için üç şart getirmiştir.

1. Çimentonun 53,3 \$/Ton veya başka bir deyişle 50 Kg'lık torbanın 2,6 \$/Torba üzerinden satılması,
2. Tüm iç talebin karşılanması,
3. Üretimin % 1'luk kısmının stoklanması,

2011 Nisan ayı sonlarında ise iç piyasada 50 kg'lık torba fiyatının 4,5 - 5,3 dolara yükselmesi üzerine MOCI bir kez daha fiyatlara müdahale ederek 50 Kg'lık torba fiyatını 3,7 dolara sabitlemiştir. Şubat 2012 tarihinde ise yukarıda belirtilen kriterlere bakılmaksızın ihracat yasağını tekrar devreye sokmuştur. Mart ayında ise MOCI, 50 Kg'lık torbalarda toptan satış fiyatının 3,2 \$/Torba, perakende satış fiyatının ise 3,7 \$/Torba olmasını sağlamıştır.

Suudi Arabistan Çimento Sektörü

Hali hazırda S.Arabistan bir kaç çeşit çimento üretmektedir.

- Tip I; Normal Portland çimentosu,

- Tip II; Orta sülfat dayanıklı çimento,
- Tip V; sülfat dayanıklı çimento,

Portland pozzolona çimentosu olarak bilinen karışık çimento tipleri ise yalnızca petrol endüstrisinde kullanılmaktadır. S.Arabistan piyasasının % 70'ini Tip I, kalanını ise diğerleri oluşturmaktadır.

Yıllar boyunca, S.Arabistan çimento sektörü yerli üreticilerden oluşmakta ve yabancı yatırım yok denecek kadar az düzeydeydi. Ancak, 2006 yılında Khayyat Group Lafarge çimento ile eşit hisselerle Al Safwa Cement Company'de, 2007 yılında da Arabian Group ise İtalcementi ile yine eşit hisselerle International City Co. For Concrete şirketinde ortak yatırıma gitmişlerdir.

Ancak Ağustos 2011 tarihinde Arabian Group birikmiş zararlar nedeniyle İtalcementi ile olan yatırımını tasfiye kararı almıştır.

Sektör Büyüklüğü

2011 yılı itibariyle S.Arabistan'da toplam çimento satışları bir önceki yıla oranla %12,3 oranında artarak 47 milyon tona ulaşmıştır. Ancak bu rakamın 16 milyon tonluk kısmının geçici bir talep olduğu hesaplanmaktadır. 2011 yılında 50 Kg'lık torba çimentonun fiyatı 3,7 \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam ton'da 74,4 dolara tekabül etmektedir. Sonuç olarak S.Arabistan çimento sektörü büyüklüğü 3,46 milyar dolardır. 2005 yılında kişi başına ortalama 1.056 Kg. olan çimento tüketimi 2011 yılında 1.684 Kg'a yükselmiştir.

2011 yılı sonu itibariyle Saudi Cement şirketi yıllık 7 milyon ton satışla sektörün en büyüğüdür. Onu, 6,7 milyon tonla Northern Cement ve 6 milyon tonla Yamama Cement izlemektedir. Sekiz büyük firma toplam piyasanın % 78'ini elinde bulundurmaktadır.

Tüketim açısından en güçlü bölge ise toplam tüketimin % 33'ü ile orta bölgedir. Doğu bölgesinde Saudi Cement ve Eastern Province Cement ise doğal gaz alanlarına ve her ne kadar ihracat yasaklanmış olsa da ihracat pazarlarına daha yakın ve avantajlı konumdadır. 2007 yılında bu iki firma toplam ihracatın % 65'ini oluşturan 2,3 milyon ton çimento ihraç etmiştir.

BÖLGE	2010 SATIŞ Milyon Ton	PAZAR PAYI %	2011 SATIŞ Milyon Ton	PAZAR PAYI %
Western	7,1	17	8,2	18
Northern	2,8	7	3,6	8
Eastern	9,4	23	9,9	21
Southern	8,5	21	9,8	21
Central	14,3	35	15,6	33

2011 yılı sonu itibariyle toplam çimento stoğu 8,2 milyon tona yükselmiştir. Bu rakam iç talebin % 17'sini oluşturmaktadır. Bölgeler göre stok durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

BÖLGE	2011 STOK Milyon Ton	%
Western	564	7
Northern	1.054	13
Eastern	2.622	32
Southern	1.608	20
Central	2.355	29
Toplam	8.203	100

İhracat ve İthalat

2008 yılında ihracat yasağının devreye girmesi ve çimento sektörüne yeni yatırımların yapılması iç piyasada çimento fiyatlarını düşürmüştü ve firmaların gelirlerini düşürmüştür. S.Arabistan İstatistik Ofisi verilerine göre çimento fiyatlarının en düşük olduğu yıl 2006 yılıdır. 2006 yılında 50 Kg'lık torba fiyatı 3,38, ton fiyatı ise 67,6 dolar olmuş, 2008 Mayıs ayında en yüksek seviyeye çıkarak torba fiyatı 3,99 dolara, ton fiyatı ise 79,7 dolara çıkmıştır. Ancak, talebin karşılanamadığı durumlarda "çimento karaborsası" oluşmuş ve özellikle batı bölgesinde torba çimento 5,3 ilâ 6,6 dolar arasında satılmıştır.

Ancak, 2011 yılında ortalama 74,4 \$/Ton olan fiyatlar fabrika çıkış fiyatlarıdır. Bu rakama 5,3-10,6 dolar arasında değişen nakliye, yükleme ve boşaltma ücreti de ilave edilmelidir. Bu durumda çimentonun fiyatı 80 \$/Ton'a yükselmektedir.

Bir müddet önce hükümet Tip I için fiyatı 66,6 \$/Ton, Tip II için ise 72 \$/Ton olarak belirlemiştir.

Finansman

S.Arabistan çimento fabrikalarının finansmanında iki kaynak bulunmaktadır; devlet kaynakları ve banka kredileri. Bir devlet kuruluşu olan Suudi Arabistan Sanayi Gelişim Konu (SIDF) çimento sektörünün ana finansörüdür.

2010 yılı sonu itibariyle bu fon tarafından çimento sektörüne aktarılan finansman tutarı 2,6 milyar dolara ulaşmıştır. SIDF 2009 yılında, ayrıca iki çimento fabrikası için 209 milyon dolar kaynak tahsis etmiştir. Bunlardan birincisi Turaif'de yeni bir çimento fabrikası inşaatı, ikincisi ise Yanbu fabrikasının tevsi içindir. 2012 için de Hail'de yeni bir fabrika inşası için 80 milyon dolar tahsis edilmiştir.

Banka kredileri ise daha çok işletme sermayesi olarak kullanılmaktadır. Bu krediler için makine ve gayrimenkul teminatı alınmaktadır. Bankalar bu sektöre kredi vermekte oldukça istekli davranmakta ve kredi faiz oranları firmaların performanslarına bağlı olarak belirlenmektedir. Çimento şirketleri ayrıca, kendi finansman kaynaklarını yaratmak amacıyla hisse senetlerini kullanmaktadırlar.

2013 yılı itibariyle S.Arabistan GSMH'nın 606 milyar dolara, fert başına çimento tüketiminin 1.730 Kg'a yükselmesi tahmin edilmekte ve en az 95 dolar/varil olması beklenen petrol fiyatlarının inşaat talebini arttırması beklenmektedir. Bu gelişmeler çerçevesinde çimento talebinin ise 2012 yılında 49 milyon ton, 2013 yılında ise 52 milyon ton olacağı hesaplanmaktadır.

2012 ve 2013 yıllarında toplam 126 milyar dolarlık inşaat gerçekleştirilecek olup bu rakamın 58 milyar dolarlık kısmı 2012 yılında, 68 milyar dolarlık kısmı ise 2013 yılında gerçekleştirilecektir.

Gerçekleştirilecek inşaat projelerinin bölgelere göre dağılımı şu şekildedir.

BÖLGE	İNŞAAT TUTARI Milyar \$	%
Batı	49	39
Doğu	33	26
Orta	26	21
Güney	5	4
Kuzey	2,3	2
Diğerleri	10,7	8
Toplam	126	100